

Eiropas Skolas

Ģenerālsekretāra birojs

Pedagoģiskā nodaļa

Nr.: 2007-D-441-lv-5

Oriģ.: FR

BĒRNU AIZSARDZĪBA

Dokuments ir apstiprināts Eiropas Skolu Padomē, īstenojot rakstisko procedūru, kura tika iesākta 2008. gada 21. aprīlī un tika pabeigta 2008. gada 13. maijā.

BĒRNU AIZSARDZĪBA.

VALSTS DELEGĀCIJU, EIROPAS SKOLU DIREKTORU UN SKOLOTĀJU PIENĀKUMI.

Konteksts.

Bērnu aizsardzības, aprūpes un labsajūtas nodrošināšana ir acīmredzami pirmšķirīgs Eiropas Skolu sistēmas uzdevums. Šī atbildība saistībā ar piesardzību un rūpēm paredz visam sistēmas uzraudzības personālam (ieskaitot personas, kas atbildīgas par Skolu personāla iecelšanu amatā un skolu direkcijas locekļus) veltīt visas pūles un sekot tam, lai visas personas, kas strādā ar bērniem būtu tam piemērotas, un lai paši skolēni attīstītos drošā mācību vidē, kura ir, cik iespējams, aizsargāta.

Sekojoši faktori ir sekmējuši šā dokumenta izstrādāšanu.

- Dalībvalstu veikto pasākumu dažādība ar mērķi pārbaudīt, vai potenciālie darbinieki ir piemēroti saskarsmei ar bērniem. Šīs prakses un procedūru daudzveidības dēļ Skolas var tikt pakļautas riskam juridisko pārpratumu ziņā, ja notiek negadījums.
- Veselības un drošības problēmas, ar kurām regulāri sastopas Skolas un kuras tām ir jārisina, piemēram, saistībā ar aktivitātēm, kas notiek skolas apkārtnē.
- Pieaugošā nozīme, kura tiek piešķirta vairākās Eiropas Savienības dalībvalstīs bērna tiesībām un rezultātā, pieaugošais ierosināto civillietu skaits iespējamās, un pat pierādītās, nevēlības gadījumā.

Šo apsvērumu dēļ, tika uzskatīts par pareizu apvienot vienā dokumentā vadošos norādījumus pareizajai praksei skolas dzīves jomās, kas attiecas uz skolēnu drošību, veselību un fizisko, psiholoģisko un garīgo labsajūtu. Šajā dokumentā tiek izvirzīti vispārējie vadošie norādījumi. Skolas tiek aicinātas veikt nepieciešamos pasākumus šajā dokumentā norādītajās jomās. Galvenokārt tas izpaužas attiecīgās Skolas precīzākas koncepcijas izstrādāšanā, ņemot vērā vietējo kontekstu.

Principi.

Ir svarīgi, lai procedūras saistībā ar jebkāda personāla iecelšanu amatā un uzraudzības kārtību nodrošinātu visiem bērniem, neatkarīgi no viņu izcelsmes un apmeklētās Skolas, vienādu drošības un piesardzības līmeni.

Katras Skolas ētikas kodeksam jātiek balstītam uz savstarpējās cieņas principa starp visiem skolas kopienas locekļiem, lai, no vienas puses, attīstītu skolēnos pašcieņas sajūtu un, no otras puses, saglabātu viņu tiesības uz psiholoģisko un fizisko intimitāti. Ja rodas pretruna starp personāla rakstura informācijas atklāšanu un privātās dzīves respektēšanu, jebkuros apstākļos ir jānodrošina priekšroka bērnu tiesībām un viņu aizsardzībai.

Individuālā brīvība un tiesības uz pašcieņu ir konstitucionālās tiesības, kas nešķirami saistītas ar katru indivīdu un tiek piemērotas visiem mācību procesa dalībniekiem. Šo principu ievērošana paredz turklāt aizliegumu pakļaut skolēnus jebkādai fiziskajai vai psiholoģiskajai vardarbībai, ieskaitot jebkāda veida pazemojošu sodīšanu.

Šo tiesību pastāvīgā ievērošana nekādā gadījumā nav atkarīga no skolēnu skolas pienākumu respektēšanas; tādējādi skolēnu cilvēktiesību ievērošana nekādā veidā nav saistīta ar viņu pienākumu izpildīšanu.

Ir nepieciešams no vienas puses, nodrošināt to, lai jebkura informācija, kas izraisa bažas attiecībā uz kāda bērna labklājību un aizsardzību, tiktu nodota attiecīgajam

personālam/Skolas direktoram, kurš, ja rodas nepieciešamība, par to informē valsts varasiestādes un, no otras puses, lai katra sūdzība tiktu izskatīta ar ļoti nopietnu pieeju.

Ir obligāti jāapzinās un jārespektē ārkārtīgi svarīga nozīme, kura tiek piešķirta, lai izrādītu visu vērību un labvēlību, kas nepieciešama dokumentācijas izskatīšanai attiecībā uz bērnu aizsardzību.

Attiecībā uz katru gadījumu, ir jānoskaidro atbildība saskaņā ar nolikumu bērnu aizsardzības jomā attiecīgajā dalībvalstī.

Situācija.

Nodrošinot bērnu aizsardzību, sistēma sastopas ar tādām grūtībām kā nenovēršamās atšķirības starp 27 valstīm ar savu likumdošanu, prioritātēm un īpašo pieeju, kuras nosūta skolotājus uz 14 Eiropas Skolām, kas atrodas septiņās dažādās valstīs.

Šīs atšķirības ir sekojošas:

- ļoti atšķirīgi tiesiskie pamati attiecībā uz dzimumbrieduma vecumu;
- dažāda skolotāju iecelšanas amatā kārtība, gan procedūras, gan prasību, gan īstenošanas ziņā;
- Skolu direktoru atbildība saistībā ar ticības mācības un ētikas skolotāju iecelšanu amatā;
- no vienas puses, iespējamās neatbilstības likumdošanā un spēkā esošos noteikumos dalībvalstī, kas nosūta skolotāju, un no otras puses, tajā valstī, kurā nosūtītais skolotājs veic profesionālo darbību;
- iespējamās pretrunas starp, no vienas puses, pārredzamības prasībām un, no otras puses, katra cilvēka tiesībām uz privātās dzīves respektēšanu un viņa tiesību aizsargāšanu saskaņā ar attiecīgās valsts un starptautisko likumdošanu;
- nepieciešamība uzraudzīt brīvprātīgos, kas strādā ar bērniem Skolās;
- nepieciešamība uzraudzīt visas personas, kas ir saskarsmē ar bērniem;
- bērnu aizsardzība visos mācību procesa posmos.

Turklāt ir svarīgi nodrošināt to, lai radušies sarežģījumi un apstākļi netraucētu katrā Skolā īstenot sekmīgo politiku veselības, drošības un bērnu aizsardzības jomā.

1. Skolas politika bērnu aizsardzības jomā (vispārīgie norādījumi).

- 1.1. Saskaņā ar augšminētajiem principiem un turpmāk izklāstītajām direktīvām katrai Skolai ir jāizstrādā sava bērnu aizsardzības politika un detalizēti jāizstrādā uz vietas veiktos pasākumus (ņemot vērā arī dzīvi Skolas atrašanās valstī spēkā esošo likumdošanu). Šīs politikas koncepcijas teksts tiks paziņots vecākiem, kuru pārstāvji piedalīsies tā rediģēšanā. Bērnu aizsardzības politikas teksta publicēšana un izplatīšana ir nepieciešamas, lai nodrošinātu tās piemērošanu un ievērošanu no visu skolas kopienas locekļu puses.
- 1.2. Visu ieinteresēto pušu pienākums ir rīkoties saskaņā ar šiem principiem un piemērot bērnu aizsardzības politiku Skolā ar mērķi nodrošināt skolēnu labklājību. Visu skolas kopienas dalībnieku pienākums ir ievērot un likt respektēt šīs direktīvas saistībā ar bērnu aizsardzību.
- 1.3. Lai atbalstītu bērnu aizsardzības procedūras katrā Skolā, no katras Skolai darbiniekiem ir jāieceļ par bērnu aizsardzību atbildīgo personu – t.i., direktoru vai viņa iecelto personu – lai nodrošinātu sazināšanos ar valsts varasiestādēm saistībā ar īpašiem bērnu aizsardzības pasākumiem, un lai tā būtu pieejamā persona katram personāla loceklim vai brīvprātīgajam, kuram ir radušās bažas attiecībā uz bērnu aizsardzību.

-
- 1.4 Skolām ir jābrīdina skolēni, izmantojot mācību programmas, emocionālās un seksuālās audzināšanas mācību stundu kontekstā un individuālo mācību kontekstā par psiholoģiskās, fiziskās un seksuālās vardarbības briesmām, un jāpievēršas tēmām par veselību, smēķēšanas kaitīgo ietekmi, alkohola un narkotiku lietošanu. Skolām arī dzan ir jā māca skolēniem izvēlēties piemēroto uzvedību, lietojot internetu, un tā drošu lietošanu, lai izvairītos no "*cyber-bullying*", apmelošanas gadījumiem, utt.

2. Personāls.

Personālam, kuram ir pieeja Eiropas Skolu skolēniem (ieskaitot ticības mācības skolotājus) pirms stāšanās amatā ir jā iesniedz izziņa par nesodāmību un labās uzvedības atestātu vai viņu izcelsmes valsts vai iepriekšējās darbavietas valsts izsniegto līdzvērtīgo atestātu.

- 2.1. Uz Eiropas Skolām nosūtītais personāls.

Katras dalībvalsts pienākums ir pārliecināties par to, ka uz Eiropas Skolām nosūtītais personāls, gan gadījumā, ja šī Skola atrodas šīs pašas valsts teritorijā, gan ja tā atrodas citā dalībvalstī, ir piemērots saskarsmei ar bērniem un atbilst spēkā esošām valsts likumdošanas prasībām attiecībā uz mācību personālu, ieskaitot prasības par bērnu aizsardzību.

- 2.2. Ticības mācības skolotāji.

Attiecībā uz ticības mācības skolotājiem, to reliģisko varasiestāžu pienākums, kuri tos ieceļ amatā, ir pārliecināties, vai šie skolotāji prot sazināties ar bērniem un ievēro vietējo likumdošanu (it sevišķi, bērnu aizsardzības jomā).

- 2.3. Skolotāji ar nepilnu slodzi.

Katras Skolas pienākums ir, no vienas puses, pārbaudīt, vai visi skolotāji ar nepilnu slodzi (ieskaitot ticības mācības skolotājus) ir piemēroti saskarsmei ar bērniem un, no otras puses, vai tiek ievērota vietējā likumdošana (proti, attiecībā uz prasībām par bērnu aizsardzību).

- 2.4. Citas personas, kas strādā ar bērniem bez uzraudzības.

Visām personām, kas strādā Skolā un saskaras ar bērniem bez uzraudzības, ir jā tiek pārbaudītām atbilstoši spēkā esošiem noteikumiem. Ja šajā ziņā nav pieejami nekādi noteikumi, būtu nepieciešams, cik iespējams, pārliecināties, ka šīs personas neradīs problēmas.

- 2.5. Skolas pieņems visus iespējamus mērus, lai pārliecinātos, ka neviena aizliegtā personai nevar piekļūt skolas robežām, un ka visi atļautie apmeklētāji var viegli tikt identificēti.

- 2.6. Direktoram un visam personālam, kas saskaras ar bērniem, tiek rekomendēts piedalīties atbilstošajā apmācībā saistībā ar efektīvo viņa pienākumu pildīšanu bērnu aizsardzības jomā. Šai apmācībai ir jā tiek paredzētai un iekļautai Skolu personāla apmācības plānos.

3. Veselība, drošība un komforts.

3.1. Skolas vide.

Ir būtiski, lai visas personas, kas strādā Eiropas Skolās, atrastos drošā, veselīgā un ērtā vidē. Lai to nodrošinātu, Skolas detalizēti novērtē riska iespējas, regulāri pārbauda drošības iekārtas, bieži sakārto Skolas teritoriju, cenšas piegādāt veselīgu pārtiku un ievērot higiēnu, un seko, lai mācību klases būtu piemērotas un ērtas skolēniem.

Ir svarīgi, lai Skolas spētu ātri un atbilstoši noteiktajai procedūrai reaģēt uz jebkādu negadījumu vai slimību, to skaitā arī ieceļot amatā un apmācot skolotājus un citu personālu sniegt pirmo palīdzību (ja tas nav pretrunā ar spēkā esošiem noteikumiem) un reģistrējot negadījumus.

Nepieciešamības gadījumā vecāki sniedz Skolām attiecīgu informāciju par viņu bērna alerģisko reakciju vai citām slimībām, ņemot vērā ārsta ieteikumus, vecāku vēlmes un konfidencialitātes ievērošanu.

3.2. Aktivitātes ārpus Skolas robežām.

Organizējot aktivitātes, kas notiek ārpus skolas, Skolas pienākums ir nodrošināt skolēnu labsajūtu (piemēram, pārbaudot, vai izraudzītajai mītnei ir piešķirta vietējo sabiedrisko varasiestāžu izsniegta licence). Attiecībā uz visām ekskursijām, piemērotā veidā tiek iepriekš novērtēta riska pakāpe, par kuru uzņemsies pilnu atbildību skolotāji, kas pavada skolēnus ekskursijas laikā.

Vecāku pienākums ir pieprasīt pilnu informāciju par visiem to skolas ekskursiju aspektiem, kurās piedalās viņu bērni.

4. Piemērošana un procedūras.

4.1. Uzvedība.

Ir svarīgi, lai katra Skola uzņemtos veikt aktuālus, mērķtiecīgus un visu vecumu skolēniem piemērotus pasākumus. Ir būtiski, lai visi skolas kopienas dalībnieki ievērotu un īstenotu sekojošas direktīvas.

- Uzvesties saprātīgi un droši Skolas teritorijā, ēdnīcā, mācību stundu laikā un Skolas atvēršanas laikā, pirms un pēc skolas aktivitātēm, kā arī skolas autobusus un skolas ekskursiju laikā.
- Īstenot efektīvu uzraudzību un veikt adekvātus kontroles pasākumus saistībā ar skolēnu centību mācībās un kavējumiem, attaisnotiem vai neattaisnotiem, skolas teritorijā un ārpus tās, ieskaitot attiecīgo skolēnu informēšanu par centības trūkuma, neregulārā darba un sliktās uzvedības sekām.
- Pievērst skolotāju un citu ieinteresēto personu uzmanību viņu labās uzvedības piemēra nozīmei.

4.2. Skolēnu uzmanības pievēršana viņu tiesībām un pienākumiem.

Visās Eiropas Skolās skolēnu un visa personāla ievērošanai ir jārada cieņas pilna vide, kura nodrošinātu pieklājīgu saskarsmi starp skolēniem un skolotājiem klasē, kā arī ārpus klases, aizsargājot skolēnus pret visu veidu diskrimināciju. Tātad gan skolotājiem, gan skolēniem ir jāizvairās no aizspriedumiem, kuri attiecas uz tautību, dzimumu, seksuālo orientāciju, rasu, fiziskiem trūkumiem, īpašām vajadzībām, utt. Šai nolūkā Skolām ir jāveicina prasmes veidot starp personu attiecības, modinot uz vienlīdzības principu ievērošanu saistībā ar visu skolu kopienas locekļu vienlīdzīgām iespējām tikt pieņemtiem neatkarīgi no viņu rases, tautības, ticības, seksuālās orientācijas, dzimuma, fiziskiem trūkumiem vai īpašām vajadzībām.

4.3. "Bullying".

Katrai Skolai ir jāizstrādā un jāpublicē:

- skaidri noteiktā politika un procedūras gadījumā, kad kādu skolēnu vājā cits skolēns vai skolotājs, ja iet runa gan par fizisko agresivitāti, gan par verbālo, tiešo vai netiešo, aizskaršanu (pazemojumi, tenkas, apmelošana, utt.);
- katras Skolas pienākums būtu izstrādāt apkarošanas programmu pret vajāšanām skolas vidē («bullying») un pasākumus iekļaut skolas aktivitāšu gada kalendārā. Skolotājiem būtu nepieciešams, kā minimums, gūt apmācību saistībā ar reaģēšanu uz šādu situāciju pedagoģisko semināru laikā.

4.4. Sūdzību izskatīšanas sistēma.

Katrai Skolai ir jāizstrādā un jāpasludina pieejamā un efektīvā sūdzību iesniegšanas sistēma, kura paredzētu sekojošus punktus:

- skaidras informācijas sniegšana par noteikto procedūru sūdzības iesniegšanai (pamatskolas līmenī galvenokārt to iesniedz atbildīgajam skolotājam; vidusskolas līmenī bieži to iesniedz orientēšanās centrā);
- sūdzību kontroles procedūra, kas paredzētu, cik iespējams, sūdzības iesniedzēja anonimitātes ievērošanu, bet arī piemērotas informācijas sniegšanu par personu, pret kuru tiek ierosināta sūdzība;
- iesniegto sūdzību un veikto pasākumu reģistrēšana;
- informācijas sniegšana tiem skolas kopienas locekļiem, kuriem par to ir jābūt informētiem;
- vietējo vai valsts bērnu atbalsta centru tālruņa numuru paziņošana.

4.5. Sūdzību par vardarbību izskatīšanas procedūra.

Katrai Skolai ir jāizstrādā un jāpublicē piemērotās procedūras sūdzību par vardarbību izskatīšanai. Šīs procedūras ietver sevī sekojošus punktus:

- atbilstošā atbilde uz sūdzībām par jebkādas vardarbības, verbālās, fiziskās, psiholoģiskās vai seksuālās, gadījumiem. (Gadījumā, ja tiek pierādīts vardarbības gadījums, ir jāveic pasākumi saskaņā ar spēkā esošiem noteikumiem un procedūrām attiecīgās Skolas atrašanās valstī);
- personāla apmācība saistībā ar uz bērniem vērstās vardarbības pazīmju un izpausmju atpazīšanu, ieskaitot fiziskās pazīmes un īpatnības uzvedībā/attīstībā;
- skolēnu sniegto ziņu pārvaldes procedūras;
- katra personāla locekļa pienākumi bērnu aizsardzības jomā;
- pienākumi attiecībā uz Skolas ieceltajām personām;
- nepieciešamība sazināties ar valsts varasiestādēm, kuras atbild par bērnu aizsardzību (valsts veselības dienests vai policijas dienests);
- sūdzību gadījumiem piemērotās atrunas, kuras izriet no spēkā esošiem Skolas atrašanās valsts noteikumiem par bērnu aizsardzību;
- ir nepieciešams arī dzin precizēt pienākumus sarežģītumu vai sūdzību reģistrēšanas jomā.

Pielikums. Ieteikumi un kontrolsaraksts bērnu aizsardzības politikas un procedūru īstenošanai Eiropas Skolās.

Drošība.

- Regulārā, un pat bieži veiktā, Skolas ēku un teritorijas apskate no Skolas administrācijas un sabiedrisko darbu dienesta puses, ieskaitot jaunās ēkas un telpas ar citu atrašanās vietu.
- Savlaicīgā reaģēšana uz iespējamo risku atkarībā no katra gadījuma steidzamības pakāpes.
- Riska pakāpes novērtēšanas īstenošana.
- Skolēnu aizsargāšana no briesmām saistībā ar ceļu satiksmi, kad tie atrodas Skolas robežās vai tās personāla uzraudzībā (piemēram, skolas ekskursiju un ceļojumu laikā).
- Daudzstāvu ēku aprīkošana ar rezerves izejām, galveno ieeju aprīkošana ar durvīm, kuras veras vaļā uz ārpusi un uzskatāmi parādīto rezerves evakuācijas plānu.
- Evakuācijas izmēģinājumu regulāra organizēšana; rakstisko norādījumu izstrādāšana personāla un skolēnu ievērošanai, kuros precizēta procedūra evakuācijas gadījumā atkarībā no apstākļiem (piemēram, ugunsgrēka laikā); tāda ziņojuma izstrādāšana pēc katra evakuācijas izmēģinājuma, kurā tiktu aprakstīta tā norise, lai uzlabotu drošības pasākumus.
- Par drošības pasākumiem atbildīgās personas iecelšana amatā.
- Vietējās likumdošanas ievērošana drošības ziņā laboratorijās, piemēram, attiecībā uz skolēnu skaitu klasē, aizsarg maskas vai brillu uzlikšanu, vai speciālo tērpu apģērbšanu, ķīmisko vielu glabāšanu, telpu vēdināšanu un skolotāja kontroli saistībā ar piekļūšanu sadalītāj tīkliem.
- Regulārā aprīkojuma un inventāra, kas tiek izmantots fiziskās audzināšanas nodarbībās, apskate no kompetentās organizācijas puses.
- Piemērotā lieluma telpu starpbrīžiem iekārtošana un to pareizā aprīkošana un apkalpe.

Veselība un higiēna.

- Skolas teritorijas un it īpaši telpu, kas paredzētas ēdiena gatavošanai un uzņemšanai, kā arī sanitāro telpu (tualetes un dušas), efektīvā tīrīšana.
- Ūdens, ziepju un žāvējamo aparātu pieejamība tualetēs.
- Vietējās likumdošanas ievērošana attiecībā uz virtuves un apkures iekārtām.
- Regulārā ūdens kvalitātes kontrole un vispārējās higiēnas uzraudzība baseinā saskaņā ar vietējo spēkā esošo likumdošanu.
- Regulāra nepatīkamo elementu, tādu kā grafiti, košļājamo gumiju, utt., noņemšana.
- Apkarošanas politika pret reibinošām vielām (narkotikām, alkoholu, tabaku, utt.).

Komforts.

Visās Eiropas Skolās Ir jāpieliek visas pūles, lai nodrošinātu skolēniem labus psiholoģiskās vides apstākļus. Tātad skolas direkcijai ir jānodrošina to, lai:

- klases, laboratorijas un sporta zāles būtu labi apgaismotas, ar piemērotu apkuri un vēdināšanas sistēmu, un ar spēju uzņemt skolēnus atbilstoši viņu grupas lielumam;
- Skolas mēbeles būtu kvalitatīvas un piemērotas tiem skolēniem, kuri tās izmanto;
- visiem skolēniem būtu tiesības uz pietiekošu pusdienu pārtraukumu.

Šajā dokumentā sniegtās rekomendācijas tiks pārrunātas katras Skolas attiecīgajās institūcijās, tādās kā Mācību padome. Tādējādi ir jāgroza Darbības

noteikumi. Ir jāveic pasākumi, lai piemērotu ieteikumus un regulāri uzraudzītu to ietekmi.